

VIONA-OPROEP VOOR EEN ONDERZOEKS- EN ONTWIKKELINGSOPDRACHT
30/10/2015

KRITISCHE SUCCESFACTOREN IN HET ACTIVERINGSBELEID NAAR
MENSEN MET EEN VREEMDE HERKOMST

1. Probleemstelling

De deelname aan de arbeidsmarkt is een essentiële hefboom in het integratieproces van personen met een niet-EU-herkomst.

Toch is de kloof in werkzaamheidsgraad tussen autochtonen en personen van vreemde herkomst haast nergens zo groot als in België en zijn gewesten. In Vlaanderen bedraagt de werkzaamheidsgraad van mensen met een niet EU-herkomst slechts 47 procent, wat beduidend lager is dan die van autochtone Belgen (72 procent).

In haar conceptnota "*Focus op talent en competenties als sleutel naar een hogere werkzaamheidsgraad*" van 17 juli 2015 voorziet de Vlaamse regering enkele hervormingen die de kansen op werk van onder meer deze groep moeten bevorderen. De nota vertrekt van actie op 3 sporen: (1) een activeringsaanpak op maat in de zoektocht naar werk, (2) een investering via het HR-beleid van ondernemingen en (3) een aanpak rond discriminatie. Voor de uitwerking van spoor (2) en (3) kan het beleid bogen op een veelheid aan beleidsrelevante onderzoeksinformatie, voor spoor (1) is dat minder het geval.

Wél moeten we vaststellen dat ook de uitkomsten van het activeringsbeleid ongelijk verdeeld zijn, vooral bij jonge werkzoekenden. Zo stroomde in 2014 vier maanden na screening minder dan 3 op 10 allochtone werkzoekende jongeren uit naar werk (28,2%), tegenover ruim 1 op 2 van alle werkzoekende jongeren (51,3%).

We kunnen ons dus de vraag stellen hoe het komt dat werkzoekenden met een niet EU-herkomst moeilijk(er) doorstromen naar werk en ondernemerschap en of en hoe de ingezette instrumenten de inzetbaarheid van deze groepen kunnen verhogen en hen (langer) aan het werk kunnen houden.

We kunnen ons afvragen welke instrumenten, maatregelen, praktijken en methodieken wél werken voor deze groep en wat **de kritische succesfactoren zijn in een (breed) activeringsbeleid naar mensen met een vreemde herkomst.**

Op het ogenblik dat internationale organisaties zoals de OESO stellen dat een vroeg contact met de arbeidsmarkt doorslaggevend is voor een succesvolle integratie van mensen met een vreemde herkomst, moeten we ons de vraag durven stellen **hoe we onze activeringsaanpak kunnen verfijnen met het oog op meer resultaat, meer werk en ondernemerschap voor mensen met een vreemde herkomst**. Onderzoek kan hiertoe bijdragen.

2. Onderzoeksvragen

Het doel van dit evaluatieonderzoek kan als volgt worden geformuleerd:

1. Een beter inzicht verkrijgen in de **activeringsmaatregelen, -instrumenten, -kanalen en -praktijken** die werken voor deze (heterogene) doelgroep: werkplekleren, trajecten, opleiding, taalondersteuning, ondernemerschapstrajecten, ondernemersopleiding, ...

Wat zijn de kritische succesfactoren in het maatgericht activeringsbeleid om deze groep beter naar werk of ondernemerschap te begeleiden?

2. Een beter inzicht verkrijgen in **de huidige activeringsaanpak (in brede zin)** en de doelmatigheid ervan in het licht van de (ongelijke) arbeidsmarkttuitkomsten voor deze groep:
  - Hoe varieert volgens de diverse types van activering en instrumenten de wachttijd, de duurtijd, de overgangstijd, het aantal contacten, het (non-)bereik van de groepen met een vreemde herkomst, ...?
  - Welke maatregelen/acties (of combinaties daarvan) hangen meer samen met het vinden van werk (of ondernemerschap) dan andere, controlerend voor de gekende kenmerken?
  - Wat is bijvoorbeeld de impact van de invoering van het sluitend maatpak plus op de arbeidsmarktkansen van deze groep?
  - Welke drempels in de activeringsaanpak staan uitstroom naar werk en ondernemerschap in de weg? Zijn er verschillen naar gemeenschappen, herkomstgroepen en/of migratiegolven?
  - Hoe duurzaam is de uitstroom naar werk of ondernemerschap voor deze groep(en)? In welke jobs, loopbanen komen zij terecht? Welke bedrijven richten zij op?
  - Welke mechanismen spelen op het niveau van de bedrijven en organisaties? Welke rol spelen zij in de activering van deze groepen? Wat werkt? Wat werkt niet?
  - Speelt samenwerking (HvN, OCMW, Onderwijs, Welzijn, Agentschap Integratie en Inburgering, gemeenschappen/projecten, ..) en de uitwisseling van informatie een rol in de uitkomsten die we vaststellen?
  - Hoe verloopt de toelating van derdelanders tot de arbeidsmarkt en tot het ondernemerschap vandaag? (arbeidskaarten/beroepskaarten)? Op welke manier werkt deze regeling in op de kansen van mensen op werk of ondernemerschap? Zijn er neveneffecten of verbeterpunten?
  - .....
3. Het identificeren en beschrijven van een aantal onderzoeksinzichten en (evaluaties van) **succesvolle / inspirerende activeringsprojecten en –praktijken in binnen en- buitenland**. Wat kunnen we hieruit leren voor het Vlaamse activeringsbeleid?

3. Beleidsrelevantie

Op basis van dit onderzoek kan het eerste spoor binnen het EAD-beleid 'Het activeren van alle talenten – gestalte gevend in het sluitende maatpak van het activeringsbeleid' zeer gericht worden versterkt om meer en beter doen wat betreft maatwerk naar allochtone werkzoekenden.

Ook de huidige asielcrisis noodzaakt een goed begrip van wat werkt en niet werkt in de activeringsaanpak en het maatwerk naar een heterogene groep van mensen met een vreemde herkomst.

Tenslotte heeft de zesde staatshervorming de gewesten bevoegd gemaakt voor de beroepskaartenmaterie. De bevoegdheidsoverdracht biedt de kans om voor dit onderdeel van de economische migratie, voor het eerst in meer dan 40 jaar, gepast beleid te ontwikkelen. Op basis van dit onderzoek kan nagedacht worden over een doelmatige en objectieve organisatie van de toegang tot de arbeidsmarkt en tot het ondernemerschap en kan het instrumentarium op dit vlak gericht worden bijgestuurd.

4. Timing

Projectvoorstellen moeten uiterlijk op vrijdag 20 november 2015 om 10u worden ingediend.

De Stuurgroep VIONA zal eind november/begin december een advies formuleren over het te gunnen project aan de Vlaamse Minister bevoegd voor Werk.

De projectindieners zullen begin december worden geïnformeerd over de beslissing van de minister.

Het project dient nog in 2015 op te starten.

5. Kandidaatstelling

Projectvoorstellen bevatten een inhoudelijk en een financieel onderdeel en beantwoorden aan de richtlijnen die u in bijlagen bij de oproep vindt. In die bijlagen vindt u tevens informatie over de selectiecriteria en -procedure en over de financiële en administratieve opvolging van het project.

6. Informatie

Informatie over deze opdracht kan u krijgen bij Faiza Djait, Departement Werk en Sociale Economie (02/553 36 89, faiza.djait@wse.vlaanderen.be).

Bijlage 1 bij VIONA-projectoproepen voor onderzoeks- en ontwikkelingsopdrachten

Situering en gunningsprocedure

1. het VIONA-arbeidsmarktonderzoeksprogramma

Het initieel opzet en doel van VIONA (Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarkt-rapportering) werd destijds binnen het VESOC en in het kader van de Vlaamse werkgelegenheidsconferentie in het protocol van 17 maart 1993 als volgt vastgelegd:

- Het verwerven van wetenschappelijke betrouwbare kennis over de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt opdat men verantwoorde beleidskeuzes kan maken (vaststellen, registreren en onderzoeken van de ontwikkelingen op de Vlaamse arbeidsmarkt teneinde het arbeidsmarktbeleid in Vlaanderen de nodige wetenschappelijke ondersteuning aan te bieden).
- Een impuls geven aan wetenschappelijk onderzoek (komen tot een geïntegreerde en gecoördineerde aanpak van het beleidsgericht wetenschappelijk onderzoek op het domein van de arbeidsmarkt).

Naar aanleiding van een nieuwe oproep voor de steunpunten beleidsrelevant onderzoek in 2011 (die leidde tot o.m. de erkenning van het nieuwe Steunpunt WSE), werd het model voor strategisch arbeidsmarktonderzoek in Vlaanderen ("Vlaams Programma Strategisch Arbeidsmarktonderzoek") begin 2012 hertekend. Onder de adviserende bevoegdheid van de Stuurgroep VIONA respectievelijk de Stuurgroep Steunpunt WSE lopen twee complementaire initiatieven: het VIONA-arbeidsmarktonderzoeksprogramma en de werkpakketten binnen de vier thematische onderzoeklijnen (Arbeidsmarktmonitoring, Activerend Arbeidsmarktbeleid, Sociale Economie en Transitionele Loopbanen) van het Steunpunt Werk en Sociale Economie. Verder wordt ook onderzoek betreffende de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt van het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen en ander relevant strategisch arbeidsmarktonderzoek maximaal ontsloten binnen het Vlaamse programma.

Binnen dit model worden de VIONA-middelen doorheen het jaar en op meerdere tijdstippen ingezet voor het uitbesteden van studieopdrachten (SO) of onderzoeks- en ontwikkelingsopdrachten (O&O) met het oog op wetenschappelijke ondersteuning van het werkgelegenheidsbeleid.

Op het programma Werkgelegenheid is in 2015 in het kader van het VIONA-arbeidsmarktonderzoeksprogramma 373.000 € beschikbaar voor SO en O&O-opdrachten. Die opdrachten zijn complementair aan de opdrachten die het Steunpunt WSE opneemt.

De projectoproepen in het kader van het VIONA-arbeidsmarktonderzoeksprogramma worden beheerd door het departement Werk en Sociale Economie. De Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, de heer Philippe Muyters, keurt -rekening houdend met het advies van de Stuurgroep VIONA- de VIONA-oproepen en -projecten goed.

2. Modaliteiten en gunningsprocedure

2.1 De deelnemers

Oproepen voor onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten (O&O-projecten) staan open voor onderzoekers en onderzoeksgroepen uit de universiteiten en hogescholen én voor andere (onderzoeks) instellingen.

2.2 De projectvoorstellen

Een projectvoorstel dient deze elementen te bevatten:

- 1) titel van het O&O-project
- 2) vermelding van de promotor(en): naam, instelling, onderzoekseenheid, contactadres, telefoonnummer en e-mailadres
- 3) **een uitgebreide omschrijving van het projectvoorstel, dat met inbegrip van het tijdsfad (zie 4)* én de begroting (zie 5)* , maximaal 10 pagina's mag bedragen; in bijlage wordt een bondige omschrijving van het O&O-project toegevoegd (max. 2 blz.)**
- 4) *een gedetailleerd tijdschema
- 5) *een financieel plan per kalenderjaar en een verduidelijking van de additionele financiering (facultatief); de financiering van onderzoeks- en ontwikkelingsopdrachten door VIONA bedraagt altijd minder dan 200.000 euro (exclusief BTW)
Voor deze onderzoeksopdracht wordt als richtprijs een bedrag van maximaal 80.000 euro (inclusief overhead en/of BTW) vooropgesteld.
Overeenkomstig een beslissing van de FOD Financiën d.d. 28 oktober 2009 vallen de VIONA-onderzoeks- en ontwikkelingsovereenkomsten buiten de werkingssfeer van de BTW.
- 6) een beschrijving van de wijze waarop de resultaten zullen worden gevaloriseerd en bekend gemaakt; in de begroting moet expliciet een bedrag voor de valorisatie worden voorzien
- 7) een beknopt curriculum vitae van de onderzoeksverantwoordelijken (max. 3 blz. per persoon), met vermelding van de relevante lopende onderzoeksprojecten (met naam van de financierende organisatie en einddatum van het onderzoeksproject) en de vijf belangrijkste publicaties.

2.3 Evaluatie en selectie van de projectvoorstellen

De ingediende voorstellen worden beoordeeld op hun beleidsmatige relevantie.

De beoordeling van de beleidsmatige relevantie gebeurt door de Stuurgroep VIONA.

Die Stuurgroep bestaat uit de volgende stemgerechtigde leden: de Vlaamse regering (afgevaardigden van de Vlaamse Minister bevoegd voor Werk en de Vlaamse Minister bevoegd voor Sociale Economie), de sociale partners (ABVV, ACV, ACLVB, VOKA, UNIZO en BB) en het Vlaamse departement Werk en Sociale Economie.

De evaluatie en selectie verlopen als volgt:

- de stemgerechtigde stuurgroepleden krijgen alle projectvoorstellen toegestuurd en scoren de projectvoorstellen op basis van vier criteria (aansluiting bij de onderzoeksvragen uit de oproep, helderheid van de aanpak en de planning, beleidsrelevantie en kwaliteit van de valorisatievoorstellen);

- de stuurgroepleden drukken over elk projectvoorstel een globaal oordeel uit in één eindscore gaande van A tot C:

A: zeer goed, met daarbinnen een kopgroep (A1), ter onderscheiding van andere zeer goede projecten (A2)

B: goed, met daarbinnen ook weer een onderscheid tussen B1 en B2

C: onvoldoende

Bovendien staat het de stuurgroepleden vrij om bij elk projectvoorstel, ongeacht de score, suggesties voor bijsturing te formuleren.

Enkel projectvoorstellen met een gemiddelde score B+ of meer worden tijdens de eerstvolgende vergadering van de Stuurgroep VIONA besproken. De Stuurgroep beslist tijdens de vergadering en rekening houdend met de beleidsscore welk voorstel ze aan de minister voor gunning adviseert. Projectvoorstellen kunnen een hoger gewicht krijgen al naargelang de geplande valorisatie-initiatieven. Voor dringende beleidsvragen kan de Stuurgroep ook via een schriftelijke procedure selecteren. Het best gekwalificeerde projectvoorstel met een gemiddelde score van minstens B+ wordt dan voor gunning aan de minister geadviseerd. Indien de minister akkoord gaat met het advies, wordt het projectvoorstel gegund volgens de regels van de overheidsopdrachten.

2.4 Kandidaatstelling

De projectvoorstellen dienen het departement Werk en Sociale Economie **elektronisch via mail (Word)** (willem.deklerck@wse.vlaanderen.be + faiza.djait@wse.vlaanderen.be + johan.troch@wse.vlaanderen.be) én **in drie schriftelijke niet-gebonden versies** uiterlijk te bereiken op het tijdstip vermeld in de oproep.

De schriftelijke niet-gebonden versies worden geadresseerd ter attentie van de heer Willem De Klerck, Dienst Studie en Beleidscoördinatie, departement Werk en Sociale Economie, Ellipsgebouw, Koning Albert II-laan 35 bus 20, 1030 Brussel.

Bijlage 2 bij VIONA-projectoproepen voor onderzoeks- en ontwikkelingsopdrachten

Financieel plan en rapportering

In deze bijlage worden de richtlijnen voor de budgetplanning van projectvoorstellen en de inhoudelijke en financiële rapportering door de promotoren toegelicht.

1. Kwalificatie van de opdracht

Binnen het VIONA-onderzoeksprogramma maken we een onderscheid tussen twee soorten dienstenopdrachten, nl. studieopdrachten en O&O-opdrachten. Deze oproep betreft een **O&O-opdracht**.

Bij O&O-opdrachten in antwoord op arbeidsmarktvragestukken verwachten we van de opdrachtnemer een analyse van een algemeen geformuleerd probleem of domein binnen een lange of middellange termijn met het oog op het verhogen van innovatieve kennis in dat onderzoeks- en beleidsveld. De financiering van O&O-opdrachten door VIONA bedraagt altijd minder dan 200.000 euro.

Voor deze onderzoeksopdracht wordt als richtprijs een bedrag van maximaal 80.000 euro (inclusief overhead en/of BTW) vooropgesteld.

2. Financiële planning en rapportering

In het financieel plan en de financiële rapportering van VIONA-projecten maken we een onderscheid tussen drie soorten kosten.

- **Loonkosten wetenschappelijk personeel:** raming in het financieel plan op basis van geschatte onderzoekersmaanden en bij afrekening op basis van *bewijsstukken* van de personeelskost voor wetenschappelijk personeel dat daadwerkelijk werd ingezet op het project.
- **Persoonsgebonden werkingskosten:** werkingsmiddelen, administratieve ondersteuning en universitaire overhead. De persoonsgebonden werkingskosten worden *forfaitair* begroot en afgerekend *op maximaal 33%* van respectievelijk de begrote en de reële personeelskosten wetenschappelijk personeel en omvat de overhead van maximum 10% die de universiteiten gewoonlijk aanrekenen.
- **Projectspecifieke werkingskosten:** exceptionele en projectspecifieke werkingsmiddelen (bv. kosten voor een grootschalige survey (postenquête, webbevraging, ...), kosten buitenlandse studiereis,...). Het betreft uitzonderlijke kosten waarvoor een specifiek budget moet worden uitgewerkt. Die kosten zijn inherent aan de opdracht en zijn altijd te bewijzen. Ze worden in detail begroot in het voorstel en afgerekend op basis van bijhorende *bewijsstukken*.

Bij de afrekening wordt de mogelijkheid voorzien van een transfer van de persoonsgebonden werkingskosten naar de loonkosten wetenschappelijke personeel ten bedrage van maximum 10 % van de oorspronkelijk voorziene werkingsmiddelen en dit op voorwaarde dat het globaal aanvaarde projectbudget behouden blijft.

Bv.: voor een VIONA-project met een aanvaarde projectbegroting van 99.750 euro bestaande uit 75.000 euro aan personeelskosten en 24.750 euro (33% van 75.000 euro) aan werkingskosten, mag

maximaal 2.475 euro worden getransfereerd van de werkingsmiddelen naar de personeelskosten. Op die manier kunnen hogere personeelskosten dan begroot worden opgevangen, bijvoorbeeld na aanwerving van een meer gekwalificeerde en ervaren onderzoeker dan aanvankelijk verhoopt.

De opdrachtnemer zal aan de opdrachtgever **na afloop van het project (dit is de einddatum in het contract) een financiële eindrapportering** (schuldvordering met kopie van de gevraagde bewijsstukken) bezorgen.

Tussentijdse uitbetaling is enkel mogelijk voor projecten die meer dan 12 maanden doorlooptijd in beslag nemen en gebeurt op basis van een tussentijdse financiële en inhoudelijke rapportering. De **tussentijdse financiële rapportering** (schuldvordering met kopie van de gevraagde bewijsstukken) moet **na afloop van de eerste fase** aan de opdrachtgever worden bezorgd.

Indien het onderzoek door **meerdere instanties** wordt uitgevoerd, treedt **één instantie op als opdrachtnemer**. De opdrachtnemer moet alle facturen en interne verrekeningen bundelen en bij de opdrachtgever indienen.

Voor de loonkosten wetenschappelijk personeel moeten bij de betalingsaanvraag de namen worden vermeld en worden gestaafd d.m.v. loonfiches (indien intern personeel) of facturen én betalingsbewijzen (indien extern personeel).

Uitsluitend kosten gemaakt binnen de uitvoeringsperiode, die is bepaald in de overeenkomst, worden aanvaard.

3. Inhoudelijke rapportering

De opdrachtnemer zal aan de opdrachtgever **na afloop van het project (dit is de einddatum in het contract) een inhoudelijke eindrapportering** bezorgen, samen met een **Nederlandse én Engelstalige samenvatting**.

Het concept van eindrapport wordt besproken op en goedgekeurd door de werkgroep die belast is met de opvolging van het VIONA-project.

De Nederlandse samenvatting (met opzet, bevindingen, aanbevelingen en valorisatie) telt minimaal 2 en maximaal 5 bladzijden. De Engelstalige samenvatting telt een 2-tal bladzijden. Van het eindrapport en van de samenvatting wordt ook een elektronische versie geleverd met het oog op de mogelijke verspreiding via de VIONA-website. Van dit inhoudelijke eindrapport worden vijftig gedrukte exemplaren aan het Departement WSE bezorgd. De opdrachtnemer verbindt er zich toe, tegelijkertijd met de indiening van het eindrapport, de voorgeschreven samenvattingen van het onderzoeksproject te bezorgen.

In het geval van tussentijdse uitbetaling moet een **tussentijdse inhoudelijke rapportering** samen met een financieel rapport **na afloop van de eerste fase van het project** aan de opdrachtgever worden bezorgd. In die tussentijdse inhoudelijke rapportering dienen ook eventuele bijstellingen in het project te worden weergegeven. Deze rapportering wordt verspreid aan al de leden van de werkgroep die belast is met de opvolging van het VIONA-project. De verspreiding gebeurt via het VIONA-secretariaat.

4. Contactpersonen

Financiële en inhoudelijke rapporten moeten worden ingediend op het volgende adres, op de wijze zoals hierboven beschreven:

Vlaams Ministerie van Werk en Sociale Economie
Departement Werk en Sociale Economie – Dienst Studie en Beleidscoördinatie
t.a.v. de heer Willem De Klerck (diensthoofd)
Koning Albert II-laan 35, bus 20 - 16de verdieping
1030 Brussel

Inhoudelijke vragen over de concrete opdracht:

Informatie over deze opdracht kan u krijgen bij Faiza Djait, Departement Werk en Sociale Economie (02/553 36 89, faiza.djait@wse.vlaanderen.be).

Contactpersoon m.b.t. de procedure en inhoudelijke en financiële rapportering:

Departement Werk en Sociale Economie, Koning Albert II-laan 35, bus 20 - 16de verdieping, 1030 Brussel

Johan Troch, tel. 02/553 44 18, johan.troch@wse.vlaanderen.be